

Почина Йордан Рагичков

В студентите дни на януари /21/ си отиде от този свят големият български писател Йордан Димитров Рагичков. Мъдрият калиманец, чийто истории сбличават за дълго хора от всички етажи на човешкия рог.

Остават гумите му - и спокойни, по селски запияни из ширинето между морави, блатата, раките, и нехайно накачулени по махленските комини, по чворове и бомбета, и неусетно хапливи, провтрени в тихналка на дълбокото... Йордан Рагичков е роден на 24 октомври 1929 в Калиманица, в северозападния край на България. Завършва берковската гимназия през 1947. Заболява от туберкулоза и няколко години се лекува, възстановява се в софийското село Искрец и в родния си край.

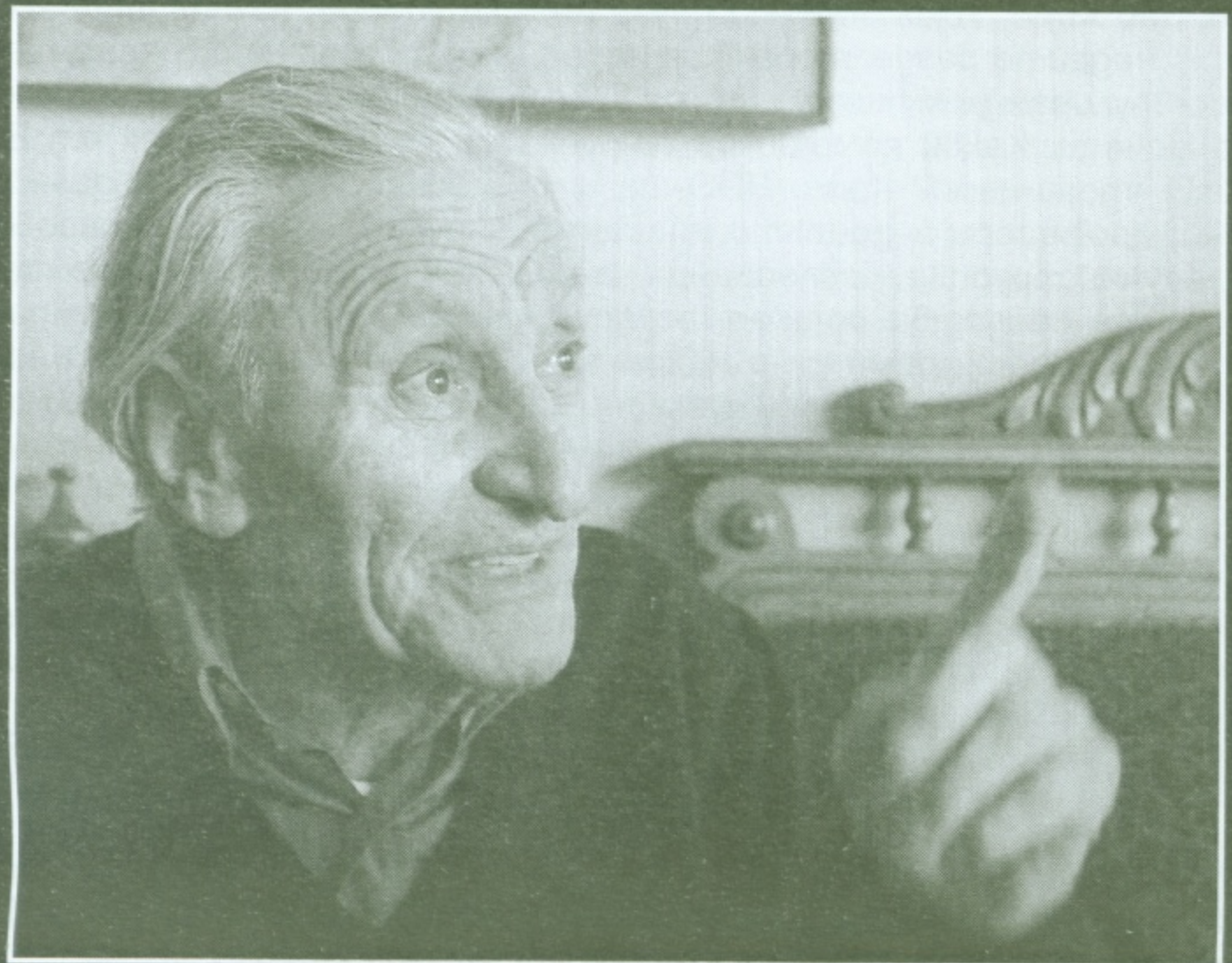
През 1951 г. става кореспондент, а година по-късно и редактор на в. "Народна младеж". От 1954 до 1960 е редактор във в. "Вечерни новини", а от 1962 до 1969 е редактор и член на редколегията на в. "Литературен фронт".

Литературната си работа започва с импресии, разкази, очерци. Първата си книга с разкази - "Сърцето бие за хората" публикува през 1959 година. Следват сборниците с разкази "Свирено настроение" - 1965, "Водолей" и "Козята брада" - 1967, "Вятърът на спокойствието", "Ние, врачетата" - 1968.

Рагичков е един от най-популярните наши драматурзи, сдобил се със световна популярност приживе. Неговите пиеси "Януари" - 1974, "Лазарица" - 1979, "Опит за летен" - 1979 са играни в Австрия, Германия, Русия, Швеция, Швейцария, Унгария, САЩ, Финландия, Чехия, Словакия, Румъния и др.

"Мюре" - 1997, "Пулаво време" са между последните книги на големия наш писател, номиниран два пъти за Нобелова награда.

В.Ч.

хвърчат, като много добре знаят, че целият район наоколо е само сврачи.

Това продължи до вечерта. С настъпването на зрача свраките утихнаха.

На сутринта, още съмнано-несъмнано, те отново вдигнаха врява, макар че никъде не се виждаха нито вчерашните врани, нито учещите се да хвърчат вранчета. За какво вдигаха тогава врявата? Изглежда, че още се вълнуваха от преживяното през вчерашния ден. Те все така прехвъркаха от дърво на дърво и си разказваха една на друга как вчера дошли две нахални врани заедно с вранчетата си и почнали да ги учат да хвърчат, след като се знае, че всичко наоколо е сврача зона. Мигар враната няма къде да учи вранчетата си да хвърчат, та тъкмо тук ги е довела да се учат? Има, разбира се, Бог се е позрижил за всички ни, но когато човек е нахален, той с нахалството си иска навсякъде да бъде. С таква нахалство враната се вреди още преди потопа, та Ной, вместо да прати някоя по-съобразителна птица да търси суша, прати враната, макар всички да знаеха, че по-подходяща птица от свраката за такава работа няма. Така, с нахалството си, враната влезе дори в Библията, а свраката никъде не влезе, нищо че бе свидетелка на изгонването на човека от рая и още тогава му изказа своето любезно съчувствие.

Тази работа продължи през целия ден. С настъпването на тъмнината свраките утихнаха, а на сутринта рано-рано се чу някаква сврака навън да погуптва: "Бе кво бе това чудо и тая врява вчера?" Надвиквайки се една през друга, няколко свраки отговориха: "Не вчера, мила, а вчерашно! И не бе никакво чудо, ами две нахални врани си бяха въобразили, че могат тъкмо тук да учат вранчетата си да хвърчат!" По-нататък свраките разказаха всичко тъй както се бе случило, като, разбира се, леко го и поукачиха.

На следващия и на по-следващите дни сврачата врява вече не бе така шумна, а започа да придобива епични отблясъци. С времето сигурно щеше да зазвучи съвсем епично.

Свраките разкази и преразкази ми припомниха една игра от детските години. Това бе игра с конци, които така се преплитаха, че образуваха нещо като кръст. Според тегленето на конците фигурата можеше да се разширява и стеснява, да се угължава и скъсява. Тази игра се наричаше сврачи-крачи. Като слушах няколко дни как свраките от махалата си разказваха една на друга все

СВРАЧИ-КРАЧИ

Йордан Рагичков

Из "Пулаво време"

Една сутрин, рано-рано, под прозорците се развикаха свраки. Прехвъркаха от дърво на дърво, изчезваха в гъстия листак, като че преследваха някого, и пак се появяваха, без да спират да крещат. Бяха много възбудени. Някои отиваха до покривите на съседните къщи, кацаха по телевизионните антени и оттам продължаваха да викат.

Вътре, в зеления листак на дърветата, се чуваше плъщене, пукане на махови пера и съскане. Свраките явно гонеха някого - бухал или котка - и викаха на помощ още свраки.

Новите свраки не закъсняха. За съвсем кратко време по дърветата накацаха сума свраки, а също така и по комините на къщите. Махалата, в която живея, не е особено богата на свраки, както и самият град София, но през последните години забелязвам, че свраките започнаха да завземат част от градската територия. Подир тях в града навлязоха враните, подир враните - сойките, макар че по отношение на градската среда сойките все още се държат като международни наблюдатели, а по-миналата седмица видях ниско над града да лети ято пчелояди.

По прозорците и по балконите на жилищните сгради наизлязоха любопитни хора да видят каква е тази сврача врява. Обадиха се и алармените системи на няколко автомобили от махалата. Не зная какви са тези алармени системи, но ми прави впечатление, че от време на време автомобилите, без да ги докосва някой, започват да вият като хиени. Правят го по всяко време на денонощието, възможно е да го правят от съклет.

Не след дълго сред зеления гъстак се появиха малки вранчета. Те махаха несръчно с крила и едва успяваха да се закрепят на някоя клонка - учеха се да хвърчат. Подир вранчетата със заканителен жест излетяха две едри врани, гонени по петите от цяла сюрня свраки. Враната е далеч по-голяма и по-силна от свраката, но при груповото нападение на свраките отстъпваше... Ето какво всъщност беше това плъщене, пукане на махови пера и съскане. Освен че се отбраняваха от непрекъснато връхлиташите ги свраки, враните трябваше да се грижат и за вранчетата си, които се олюляваха върху клоните и наблюдаваха препирнята с любопитство. По едно време дойде сойка, постоя, погледа спорещите и отиде да се окъпе в една локва. Къпеше предимно главата си, а един-два пъти натопи и тялото, без да спира да отърсва перушината си. Чистеше се от паразити.

Накрая свраките наредяха. Враните събраха вранчетата си и си заминаха, а свраките още дълго време след това продължиха да вдигат шум и да разказват на присигналите със закъснение какво се е случило, а именно, че две неканени врани били дошли чак от майната си със своите мръсни вранчета да ги учат тъкмо тук да

тази история с враните и вранчетата, накрая открих, че те всъщност играят на старата и прастара игра сврачи-крачи.

Същата игра, сврачи-крачи, открих, че е на въоръжение и при нас, хората. Не дай си боже нещо да се случи (а то непрекъснато се случва!) и тогава всички виждаме как първом Народното събрание се залавя за събитието - водосвет, земеделски земи, депутатски имунитет, телевизия, вот на недоверие, мерцедеси. Веднага след Народното събрание настъпват вестниците с цялото си леко стрелково оръжие, както и коментарната телевизионна рубрика "Отзвук". Не закъсняват да се включат и говорителите на държавната администрация, на парламентарните и извънпарламентарните сили, на светите синоди и на мюфтийствата. И когато сметнем, че събитието е достатъчно много брадясало, за да има нужда да го бръснем и да показваме лицето му отново на почитаемата общественост, то тъкмо тогава се задава с цялото си тежко въоръжение съботната телевизионна "Панорама", за да забие последния гвоздей върху капака на ковчега. Но се оказва, че и този гвоздей не е последен, защото на следващия ден, в неделя, се появява радиопредаването "Неделя 150". Там през цялото време се чува как отново се забива последния гвоздей върху ковчега на седмичното събитие.

Това също е част от играта сврачи-крачи. Мине се-не мине не знам колко време и ето че телевизионната програма "Ку-ку" се сеща за събитието и сяда да закове последния пирон върху капака на ковчега, нищо че събитието отдавна е умряло и че от него в ковчега са останали само брадата и ноктите. На мъртвците и на събитията ноктите и брадите продължават да растат и след смъртта.

Ето така, израеики непрекъснато на сврачи-крачи, ние ще продължим да проявяваме усърдие дотогава, докато около нас не остане нищо неосвращено. То и за това е казано: Ако ще е гарга - да е рошава!

От това по-рошава, мисля, че не може и да бъде!

